

ИЛИЈА ВИТОЛИЋ ИЗМЕЂУ БЕОГРАДА И ЕВРОПЕ

- једна аутентична животна прича -

Од својих непуних 66 година, колико је поживео, Илија Витолић је нешто више од половине провео у свом родном граду, у Београду, а пуних 30 година у Западној Европи – 9 година у немачком граду Дортмунду, осталих двадесетак година у швајцарском граду Цириху. У Дортмунд је доспео као зрео, аутентичан ликовни уметник марта 1966. године на позив Градског позоришта да ради као сликар и вајар у атељеу за сценографију, а у Циришку оперу прелази 1974. године после увида водећих људи те куће у рад овог уметника. Ту ће остати, као шеф вајарског одсека, све до одласка у превремену пензију 1993. године, непуне три године пред напуштање овог света. Све је, међутим, почело у Београду, који је за њега остао трајна дестинација до краја живота, у коме је последњи пут боравио крајем 1995. и почетком 1996. године.

Потомак, по мајчиној линији, старе београдске породице, која корен вуче од Карађорђево кћери Сарке и од оца из угледне банатске породице, Илија Витолић је рођен у Битољској улици у Београду 4. августа 1930. године, а одрастао и провео и најлепше и најтеже дане свог дечаштва и своје младости, од 1940. па до одласка у Дортмунд, у Доситејевој улици број 17, на шестом спрату, у малом једнособном стану. Старији брат Драгослав (1922-1945) и он наследили су, по свему судећи, уметнички таленат од мајке Милице, рођене Немањић (1900-1965) – Драгослав за драмског писца и глумца, Илија за сликарство. Драгослав је, заједно са Радетом Марковићем и Оливером Ђорђевић, касније Марковић, био члан Академског позоришта, које је недавно као Академско позориште Бранко Крсмановић прославило 90 година свог уметничког рада. Био је један, по казивању самог Радета Марковића, од најталентованијих чланова овог ансамбла – и као писац и као глумац. С комадом Последњи гост, који се играо на сцени Коларчевог народног универзитета децембра 1942. године, Драгослав је доживео велики успех, а Илија је већ у основној школи и нижим разредима гимназије испољио изразит цртачки таленат. Драгослав је, на жалост, у турбулентним послератним данима 1945. године живот изгубио под неразјашњеним околностима, а Илија тако остао и без свог узора и без свог заштитника. Припадајући тој послератној генерацији, Илија је време од 1945. до 1950. године, са оцем без посла, мајком која никада није радила и њеном сестром Олгом Немањић, која је једина уносила приход у кућу, проживео тешке дане. Прву мушку гимназију, коју је похађао у то време, напустио је

већ 1948. године да би се запослио и помогао породици да преживи. Цртачки таленат је, међутим, снажно дошао до изражаја већ у то време, о чему сведоче и неки његови први радови. Овај цртачки таленат ће се ипак профилисати у скулпторској форми. Илијина уметничка авантура, како пише у његовој биографији, са дрветом као основним материјалом, почиње раних шездесетих година. У тој биографији можемо да прочитамо и следеће: Због своје отворености, радозналости и страсти према експериментисању брзо је савладао технику резбарења. Жива структура, облик и карактеристике необрађеног дрвета инспирисали су га на стварање разноврсних рељефа и скулптура. Први његов рад у дрвету, из 1960. године, била је фигура његове прве кћери Драгославе. Од почетка ове авантуре па до одласка у Дортмунд 1966. године траје вероватно најплоднији период Илијиног уметничког рада. Прва самостална изложба мале пластике и скица организована је у Изложбеној галерији Радничког универзитета Ђуро Салај, јануара 1962. године. Дрво у комбинацији са бавром и другим металима доминира и у његовим каснијим радовима. У тих првих десет година настали су неки од најлепших радова у дрвету овог, у ствари, самоуког уметника. Истовремено, стварао се и ширио се круг људи с којима је Илија Витолић у то време био близак, а који су припадали миљеу Београда. То је било и време интензивног, живог и за ново отвореног уметничког живота Београда. Личности с којима је Илија Витолић у то време, али и касније, био мање или више близак, припадале су самом врху, слободно се може рећи, интелектуалној и уметничкој елити. Међу њима је било позоришних и филмских глумаца, редитеља, архитеката, музичких уметника, новинара, фото-репортера и др. Највећи број се уврстио и у власнике радова овог уметника, углавном поклонима и тако се стварао и респектабилан круг реципијената ове оригиналне уметничке продукције. Ту спадају многа имена, која су данас део историје уметности у Србији. Осим са Радетом и Оливером Марковић, Илија је био близак и са Миодрагом Лазаревићем, Северином Бјелићем, па и са бардом какав је био Радомир Раша Плаовић, Миланом Микијем Момчиловићем, балетским играчем. У тај круг спадају и Бранислав Цига и Славка Јеринић, др Бранивој Ђорђевић, проф. дикције на Факултету драмских уметности. Овим именима треба додати и Аленку и Јована Ранчића, филмског глумачког пара, Стеву Крагујевића, најпознатијег Политикиног фото-репортера и др. Београд је у то време био у успону, с дешавањима на интелектуалном и уметничком пољу која су му давала тон модерне европске метрополе у развоју. Изложба Београд шездесетих година 20. века, отворена 16. априла 2003. године у Конаку Књегиње Љубице, управо открива ову развојну димензију нашег главног града. Илија Витолић је, слободно се може рећи, био један од актера ове културне динамике, иако није припадао институционалној култури. Међутим, и за тих 30-так година странствовања, да се тако изразим, Илија Витолић је и поред својих великих радних обавеза у позориштима где је

радио, наставио да ради оно што је њему чинило велико задовољство, па је тако и у том периоду настао велики број радова, закључно с оним инспирисаним ходочашћем у Хиландар 1994. године. Такође, Илија Витолић не престаје да буде и Београђанин. Овом промоцијом он се трајно духовно враћа у ове просторе, где иначе на Новом гробљу почивају његови земни остаци.

Београд, 28. 09. 2012. године

Милош Немањић